

Wstęp

Numer czasopisma, który pragniemy Czytelnikom przedstawić, jest owocem pierwszej ogólnopolskiej konferencji naukowej z cyklu „Media a dyktatura – istota dyktatury w kontekście medialnym i komunikacyjnym”. Teksty w nim zawarte są niezwykle zróżnicowane: poruszają problem dyktatury w aspekcie filozoficznym i pragmatycznym, historycznym i współczesnym, w obrębie różnych dyscyplin badawczych, od literaturoznawstwa przez językoznawstwo i komunikację społeczną po nauki o mediach. Autorzy podejmują zagadnienia funkcjonowania mechanizmów totalitarnych w mediach i codziennej komunikacji, ale także w literaturze i szeroko rozumianych tekstach kultury.

Tom otwiera tekst J. Z. Lichańskiego poświęcony analizie faszyzmu Hermana Brocha. Dalsze dwa teksty (M. Ostrowskiego i J. Haas) dotyczą szczególnych zagadnień propagandy w systemach totalitarnych, skierowanej przeciwko sprecyzowanym grupom społecznym, bądź będącej zapowiedzią nadchodzącej dyktatury. Artykuły J. Ślósarskiej oraz ks. R. Leśniczaka stanowią ciekawe i oryginalne analizy funkcjonowania w mediach i komunikacji społecznej zjawisk i mechanizmów, które można nazwać dyktatorskimi. Tę część tekstów zamyka opracowanie M. Rajcha o cenzurze literackiej w byłej NRD – autor prezentuje zjawisko z perspektywy polityki kulturalnej, pokazując przekształcenia i zmiany w urzędzie kontroli literatury w tym państwie.

Dalsze zamieszczone w tomie analizy mają charakter materiałowy – ich autorzy podjęli się badań na tekstach literackich (por. artykuł P. Moskały, będący analizą konkretnej powieści), ale także dyskursach medialnych wokół spraw aktualnych i historycznych – jak np. dyskurs wokół zabójstwa Stanisława Pyjasa opisany w tekście D. Suskiej oraz manipulacje w relacjonowaniu 6. rocznicy obchodów katastrofy smoleńskiej, zbadane przez B. Sobczak. Następujące po nich teksty dwojga łódzkich badaczy – A. Szwałkowskiej i Krzysztofa Grzegorzewskiego – prezentują mechanizmy propagandowe w popularnej serii komiksowej „Tytus, Romek i A’Tomek”, z perspektyw historyczno-pragmatycznej oraz komunikatywistycznej. Zakończeniem tematycznej części numeru są rozważania A. Pomiankowskiej-Wronki o mediach w Rwandzie w latach 1990–2016.

Teksty w dziale Varia, jakkolwiek różne pod względem tematycznym, stanowią ciekawe uzupełnienie tomu i będą wartościowym źródłem inspiracji

naukowej dla Czytelnika. Publikujemy w nim m. in. dwa artykuły łódzkich komunikatywistów: pracę K. Dobrosz-Michiewicz o wieloznaczności poznawczej w strategiach komunikacyjnych oraz analityczne rozważania A. Barańskiej na temat sposobów komunikowania „dociekliwości” na przykładach felietonów popularnych polskich dziennikarzy. Tekst K. Króla jest opracowaniem z pogranicza dziennikarstwa danych oraz informatyki. Tom zamykamy historyczno-biograficznym artykułem D. Samborskiej-Kukuć o Janie Gadomskim, redaktorze „Gazety Polskiej”.